

במה מדליקין פרק שני שבת

כו.

עין משפט נר מצוה

עא א מיי פכ"ב מהל' כלים
הל' א פכ"ב הלכה ב:
עב ב מיי פכ"ב מהל' כלים
הלכה א:
עג ג מיי פ"י מהלכות
כלאים הלכה א סמג
לאון רב טו"ש"ע י"ד סימן
רמ"ט סוף א:

תוס' ישינו

(א) ויקרא דהא רב פסח
אמרש משמע דמי מילתא
דרבא דלמחר כי לית ליה
ג' על ג' ונראה דלג
פסח נמי לא מרבינן שאר
בגדים אלא דוקא שלשה על
שלשה והא דקאמר לאחוי
כלאים יתחיל ליה למתקן
כלאים דמילתא דפקיקא
דלמחר ופסחים דוקא:
(ב) וי"ל דשבתות ממתות
פקאין ר"ל עמל ש"ן מולכ
שמתא לנפש והכי לית
למפקד מה לשפך שכן
ממתא בעבשה דליכא
למירר עמל מת ויזכר אבל
זמר ופסחים אמאי לא יומא
הכי עמל מת ויזכר דליפנין
משלטים מתי"ש דבגד ועור
ומיזי איכא למפקד מה
להזד שוקא שפין שכן עממלא
ע"ה ושאר כלים:

מוסף תוספות

א. בסמוך, למדרש יא
בגד' במילתא אחריתי,
אי"ל לאו מחמתא היא אלא
סברא דרבא דרד"ש הכי.
ב. לקמן
ג. בשמעתין. רמב"ן. ד. דוקתני
מנין לרבות צמר הוליים.
ה. רמב"ן. ו. כו. בה שלשה
על שלשה לפי סברתו.
ז. ח. חל"ש. ח. דאמר דבר
אחד דאין טומאה בשאר
בגדים כלל. ט. שט"ל להר"ן.
י. [ד]פליג אההיא מחמתא,
אלא דפרכינן ליה דמי"ג
קרא ד"א בגד' מאי עביד
לי. י"ג. י"ד. אריג כל
שהוא בשרצים מגז ליה.
טו. חל"ש. י. והיאך
אפשר לומר דנגעים לא
חמירי, דהא שתי וערב
מטמא בהם משא"י
בשאר טומאות דעלמא.
י"ז. [ו]ל"א ליפנין
שרצים מנייהו. י"ח. חל"ש.
י"ט. דהשתא לא
שי"ן למפקד מחומרי
דרש"ן. י"ט. חל"ש. י"ז. כיון
דילפנין מצמד דכתוב
בנגעים, וקרא סתמא כתבי
צמר. י"ח. חל"ש.
י"א. הגמ' מוס' חל"ש.
י"ב. ושיעורו ד' ע"ד. מוס'
י"ג. ומכרי ליה הכא
מ"א בגד' לשיעור שלש
על שלש. מוס' חל"ש.
י"ד. פי' ללבושו ולא לשקו.
י"ט. והשתא נמי
ניחא דלא תקשי לך דנוצה
של עור שמעינן מכל
מעשה עור דכתוב במת,
דאי מהתם ה"א להו
כיון שקו, השק שיעורו
ארבעה על ארבעה, קמ"ל
או בגד' דנוצה דהוא
משיעור הדין הוה שיעור
בבגד שלש על שלש,
ושער הגס דוקא הוה
מארבעה על ארבעה. מוס'
חל"ש. י"ט. וסבר שפיר
כתבא דבי ר' ישמעאל.
י"ח. יצומת ד' ר"ה ופסלי.
י"ז. למעוטי שאר בגדים
מציצות. רמב"ם. י"ח. תנא
דבי ר' ישמעאל. רמב"ם.

נפקא ליה מאו בגד דתניא בגד בו'. פירש בקונטרס ללא
גרסינן דתניא דאי ברייתא היא היכי פליג אביי? ולאו
פירכא היא דהא אביי מודה דלא אמת לרבות שאר בגדים לאידך תנא
דבי רבי ישמעאל? כדאמר אביי גופיה בסמוך והיינו ההיא ברייתא
גופיה דלקמן? אלא שקילרה רבא? והא
דקאמר לאביי האי או מאי עביד
ליה היינו אליבא דרשב"א והין תנא
דבי רבי ישמעאל? אבל לאידך תנא
דבי ר' ישמעאל אמת או לרבות שאר
בגדים אפי' לשלש על שלש כדפריש'
לעיל? ולרבא דלמחר לאידך תנא דבי
רבי ישמעאל לא מרצה שאר בגדים
אלא לשלשה על שלשה לא מפיק האי
תנא דבי רבי ישמעאל מאידך וה"ג
דהוה מזי למיבעיה הכא ורבא האי
או להך תנא דבי ר' ישמעאל מאי
עביד ליה ללא פליגי אביי ורבא אלא
אליבא דרשב"א וכמו שדורש אביי כן
כריך למדרש רבא אליבא תנא דבי
ר' ישמעאל דהכא:

תלמוד דומר או בגד. תימה
דלקמן צפרק צמה אשה
יולאה (דף סג.) דרשינן מאו בגד דלריג
כל שהוא עמל וכו' תימה שקוליס הם
ויבואו שניהם מ"מ כי פריך ואביי האי
או בגד מאי עביד ליה לימא דלריטרין
לריג כל שהוא ואפי' אם נמחק שם
ספרים דכמוז צוק או צגד וניגרוס
דליף מאו צגד פשמים דכמיז גבי
נגעים הניחא לרבא דליף שרצים
מנגעים על ידי דגלי רחמנא וה"ה
לנפין אריג כל שהוא אלא לאביי מאי
איכא למימרי? מה דנגעים שבין
שתי וערב טמא בהן. אבל צרש"ס
לא כדאמר צפרק צמה אשה (לקמן דף
סד.) יכול שאני מרצה את הצללים
ואת המשמות מ"ל שק מה שק טווי
ואריג אף כל טווי ואריג. אי ס"ד
נגעים חמירי. הא ודאי דנגעים
חמירי? אלא מפרי' ה"רס דה"א ק"ד
דקאמר דלאו צגד לרבות ג' על ג'
צמר ופשמים דהא נגעים חמירי:

שבין מטמא בכעדרה. ורבא ע"ג. דפירכא גמורה היא לא חשיב
ליה דלא הוה אלא גילוי מילתא בעלמא דגלי רחמנא צנגעים
דג' על ג' קרוי צגד צמר ופשמים והוא הדין צרש"ס והקשה ה"ר
יעקב מקורבני"ל הקדוש ונימא ק"ו¹ [הכין] מה שמי וערב דטבור
צרש"ס טמא צנגעים ג' על ג' שטמא צרש"ס אינו דין שטמא צנגעים²
יש לומר דכלים יוכיחו שטמא צרש"ס ולא צרש"ס אף אני אציא
ג' על ג' וכי תימא מה לכלים שכן אין מטמאין ואין נעשין אהל המת
במחזור דג' על ג' נמי אין נעשה אהל כיון דלית זיה פותח טפח אי
נמי שק יוכיח אי נמי צגד צבוע וצגד נכרי יוכיח שטמא צרש"ס
ולא צנגעים כדאמר צמ"כ ואת"ה דהכא משמע דעדשה הוה פחות
מכריס ותימה לר"י צפסקים צריש אלו דצריש (ד' סו:) קאמר
מצורע חמור מצבל קרי שכן טעון פריעה ופרימה אדרבה צבל קרי
לחמור שכן מטמא כבשהו סבר ליה כרבי נתן דלמחר כחמיתת פי האמה
קאמר וצ חמור משרץ שכן טומאה יולאה עליו מנוגפו ואי כעדשה הוה פחות
מגריס ומחמיתת פי האמה ליפריך (ב)מה לשרץ שכן מטמא
כעדשה ומיהו אי לא משמעתיה מסבא אין להקשות דאיכא למימר כעדשה שהיא
עבה דמרדד לה הוה רחבה טפי מגריס:

מניין רבבות צמר גפלים. וא"ת אמר גמלים אמאי לא הוה צבלל צמר ומה כריך ריבוי וי"ל דסתם צמר הוא של כבשים אבל של גמלים לא
איכרי צמר סתם אלא צמר גמלים וכן שאר צמר והואיל דיש להם שם לוי איצטרין ריבוי כדאמר צבלו טרפות (חולין דף כפ.)
אזוב ולא אזוב כוחלית: ונוצה שר עוים. תימה מאי איצטרין ריבוי לנוצה של עוים הא כמיז שק צדיקא ושק הוה מדבר הבא
מן העוים כדמוכח צפרק צמה אשה (לקמן דף סד.) ותיקין ר"י דשק הוה מן השער"א של עוים וההיא מיקרי שער ולא נוצה¹ ומן הדק
דאיכרי נוצה עושים בגדים ולא שק² ועל שם שמורטין אותה כמו נוצה צרש"ס קרי ליה נוצה ואורי"י דכן משמע צפרק ראשית הגז
(חולין דף קא.) דקאמר דראשית הגז אינו נוצה אלא צרש"ס קרא ראשית ג' לאן ואח"כ גזיה גזיה מנו צבשי יתחמת
(אזוב לא) ופריך דהא ויניף גזיה גזיה מצבור והיא נוצה אף בשוורים אמר קרא תמן לו ולא לשק"ו ופריך נוצה של עוים לימייז
אלמא נוצה לא הוה צבלל שק³:

הדר ביה רבא מההיא. ומשום שלא יחלוק ההוא תנא דבי רבי ישמעאל אהך הדר ציה מההיא דלעיל ולא מהך דהכא ואית ליה לרבא אף
כל לאחוי שרצים וא"ת צריש יצמות (דף ד' עט) היכי פריך שרצים והא תנא דבי רבי ישמעאל לית ליה דרבא ההיא דהכא מין כנף מנא
ליה דלית ליה הא רבא אית ליה דאף כל קאי אשרצים דאי לאו אף כל ה"א דמיירי גבי שרצים בכל בגדים וכו' על ג' אבל השתא דלמחר אף
כל צמר ופשמים אצטרין או לרבות שלשה על שלשה צמר בגדים אבל שלש על שלש צמר בגדים לא¹ וי"ל דהתם קאמר אליבא דרב נחמן צר
יחזק דלמחר אף כל לאחוי צ"ת² דהשתא ודאי³ לית ליה דרבא דליהו ממיז שער מיניס צנינית: אלא הא דרב פפא בדורותא היא.
תימה לר"י דצריש יצמות (סג עז עט) משמע דלתנא דבי רבי ישמעאל אף כל לאחוי כלאים כי היכי דליהו צמר ופשמים מופנה
למדרש

מאו צגד. דכמיז צרש"ס. או ריבויא הוא: דסניא ל"ג. דאי מתניא
היא היכי פליג עלה אביי ואמר מיבעיה ליה לשלש על שלש הא תנא
תני צדיקא שלשה על שלשה צמר בגדים מניין אלא דרשא דרבא
היא: גלי רחמנא צנגעים. דרבייה מן והצגד וה"ה לשרצים דכיון
דכמיז צהן צגד כי התם מנייה ילפינן
צנגין אב: שרצים אין שמי וערב
מטמא צהן צגד דכמיז צהו ולא
שמי ולא ערב: ואידך אי ס"ד.
ורבא אמר לך על כרחיך לשלשה על
שלשה צמר בגדים אמת דאלו ג'
על ג' צמר ופשמים צרש"ס מנגעים
ליף דאי נגעים חמירי לכמוז רחמנא
האי ריבויא צרש"ס ולשתוק מריבויא
דכמיז צנגעים אלא לדרשא אחריתי
אמת: כעדשה. ונגעים צעינן
כגריס: מפיך מאידך. כלומר מולא
הוא מסביר אידך תנא דפליג עליה
דלשכחן דמריז שאר בגדים לטומאת
שרצים: של עוים. קרי נוצה על סם
שאין גוזזין אותם אלא מורטין: רבא
אמר כי לית ליה. למתא דרישא
צמר בגדים צרש"ס ג' על ג' דילמד
סמוס מן המפורש אבל שלשה על
שלשה צרש"ס אית ליה בהו דליתרבו
מאו צגד: הדר ציה רבא מההיא.
ואמר דמתא דבי רבי ישמעאל ורשב"א
אמרו דבר אחד ולאו כרבי אלא
דלמרייהו צמר בגדים (טוומלת ג'
על ג' ליכא שלשה על שלשה איכא:
ואיבעינא אימא הא. שמתא דסיפא
לאו רבא אימא אלא רב פפא אמרה
לאוקמי תרוייהו תרי תנאי דרבי
ישמעאל כהדין ולמימר דמורה תנא
דרישא דיש טומאת שרצים צמר
בגדים: ה"ג דרב פפא אמר אף כל
לאחוי כלאים. אף כל דמתא דרישא
דקאמר אף כל צגדים סתם אמר
ופשמים לאו לפרושי צגדים סתומים
דטומאה קא אחי דצמר טומאה
ודאי שטמא שאר צגדים דליתרבו
מאו צגד אלא לפרושי צגד האמור
צבלאים סתם וצגד כלאים שטענו

וגו' הלכך לרב פפא אלא מפיק האי תנא מילתיה דהאי תנא והך
פירוקא דסיפא איהו אמרה ולא איתמר כדאמרת ליה אליבא דרבא
דמפליג בין ג' על ג' לשלשה על שלשה אלא הכי איתמר רב פפא אמר
לא מפיק האי תנא מאידך תנא דאף כל לאחוי כלאים דכי הוה
מוקמינן ליה כרצא הוה כריך לפלוגי דכיון דאף כל לטומאת שרצים
נמי אמת על כרחיך קרי כל למעוטינהו משלש על שלש כתיב
נגעים ואו צגד לרבויה שלשה על שלשה ואף על גב דלא מטמו
שאר צגדים צנגעים דהא נתמעטו צתרי מיעוטי איתרבו
צרש"ס אבל לרב פפא לא מיבעי לן לפלוגי דכיון דליתרבו שאר
בגדים לשרצים איתרבו לכל תורה אמר ופשמים צין לשלש צין לשלשה:
צדיקא כפיני ציה. אמר ופשמים לא תלבש שטענו וגו':
לחמור

תנא מילתיה דהאי תנא והך
פירוקא דסיפא איהו אמרה ולא איתמר כדאמרת ליה אליבא דרבא
דמפליג בין ג' על ג' לשלשה על שלשה אלא הכי איתמר רב פפא אמר
לא מפיק האי תנא מאידך תנא דאף כל לאחוי כלאים דכי הוה
מוקמינן ליה כרצא הוה כריך לפלוגי דכיון דאף כל לטומאת שרצים
נמי אמת על כרחיך קרי כל למעוטינהו משלש על שלש כתיב
נגעים ואו צגד לרבויה שלשה על שלשה ואף על גב דלא מטמו
שאר צגדים צנגעים דהא נתמעטו צתרי מיעוטי איתרבו
צרש"ס אבל לרב פפא לא מיבעי לן לפלוגי דכיון דליתרבו שאר
בגדים לשרצים איתרבו לכל תורה אמר ופשמים צין לשלש צין לשלשה:
צדיקא כפיני ציה. אמר ופשמים לא תלבש שטענו וגו':
לחמור

תנא מילתיה דהאי תנא והך
פירוקא דסיפא איהו אמרה ולא איתמר כדאמרת ליה אליבא דרבא
דמפליג בין ג' על ג' לשלשה על שלשה אלא הכי איתמר רב פפא אמר
לא מפיק האי תנא מאידך תנא דאף כל לאחוי כלאים דכי הוה
מוקמינן ליה כרצא הוה כריך לפלוגי דכיון דאף כל לטומאת שרצים
נמי אמת על כרחיך קרי כל למעוטינהו משלש על שלש כתיב
נגעים ואו צגד לרבויה שלשה על שלשה ואף על גב דלא מטמו
שאר צגדים צנגעים דהא נתמעטו צתרי מיעוטי איתרבו
צרש"ס אבל לרב פפא לא מיבעי לן לפלוגי דכיון דליתרבו שאר
בגדים לשרצים איתרבו לכל תורה אמר ופשמים צין לשלש צין לשלשה:
צדיקא כפיני ציה. אמר ופשמים לא תלבש שטענו וגו':
לחמור

תנא מילתיה דהאי תנא והך
פירוקא דסיפא איהו אמרה ולא איתמר כדאמרת ליה אליבא דרבא
דמפליג בין ג' על ג' לשלשה על שלשה אלא הכי איתמר רב פפא אמר
לא מפיק האי תנא מאידך תנא דאף כל לאחוי כלאים דכי הוה
מוקמינן ליה כרצא הוה כריך לפלוגי דכיון דאף כל לטומאת שרצים
נמי אמת על כרחיך קרי כל למעוטינהו משלש על שלש כתיב
נגעים ואו צגד לרבויה שלשה על שלשה ואף על גב דלא מטמו
שאר צגדים צנגעים דהא נתמעטו צתרי מיעוטי איתרבו
צרש"ס אבל לרב פפא לא מיבעי לן לפלוגי דכיון דליתרבו שאר
בגדים לשרצים איתרבו לכל תורה אמר ופשמים צין לשלש צין לשלשה:
צדיקא כפיני ציה. אמר ופשמים לא תלבש שטענו וגו':
לחמור

(א) ממתות (ט' ע) צ"ק סו:
שעוטה טו. צטרות ד"ה:
(ג) ע"י מע"ד מוספות ד"ה
ר"פ. ד' ע"י מ"ש על גליון
פסחים י"א. ט' ע"ה:
טומאות. ו' כ' מ"י וכ"כ
הרשב"א דהך ורבא וכו' עד
מאידך הוה גליון. ו' ע"ה.
דברים כ"ב א

תורה אור השלם

1 וכל אשר יפל עליו עוון
במתה יקרא מולך כלי עץ
או בגד או עור או שק כל
כלי אשר יעשה מלאכה
בדם במים יבא וטמא עד
הקרב וטהר. ויקרא י"ב א
2 לא תלבש שטענו צמר
ופשמים יחדיו.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שכן מטמא וכו'
ולא בנגעים כדאית' בת"ב
ומפורש כי צמתי ריפ"א
דנגעים:

מוסף רש"י

מנין לרבות צמר גמלים
כו'. דלמטמאם צנגעים
(מנחות ט"ז). נוצה של
עוים. קרי טמא לפי שאין
ק"ל כשאר צמר (ט"ט).

ריבוי הגנאל

ואסיקא הדר ביה רבא
מההיא ויתוקמה דאביי.
ואמר רב נחמן בר יצחק
אהא דתנא דבי רבי
ישמעאל הואיל ונאמר
בגדים סתם ופרט לך הכתוב
באחד מן צמר ופשמים,
אף כל צמר ופשמים,